

Energiaühistud Eestis?!

energiaühistu

EESTI ARENGUFOND

Eesti Arengufondi **MISSIOON**: ettevõtlikkuse edendamine, ettevõtluskeskkonna ökosüsteemi ülesehitamine

1. Kasvuvaldkondade kavandamine, seire ja uued initsiatiivid:

- **Elukeskkonna ja konkurentsivõime arendamise valikud:** ENMAK2013+; Energiaühistute programm.
- **Nutika spetsialiseerumine** ettevõtluse innovaatsilisuse tõstmiseks.

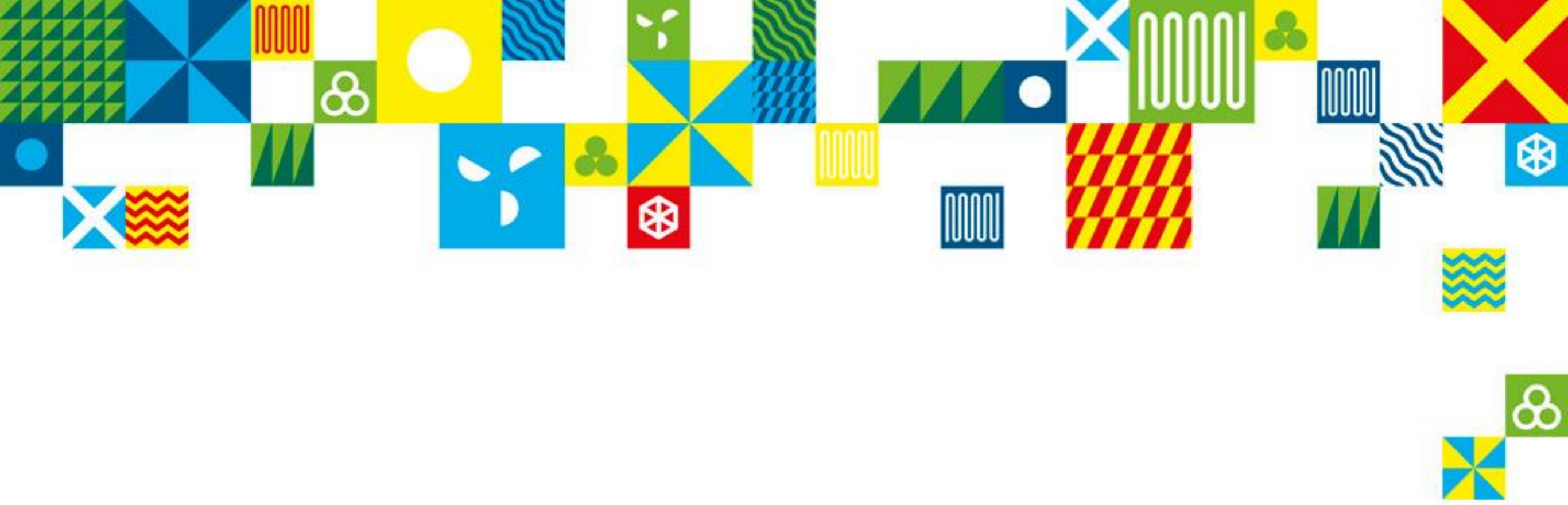
2. Turutõrgete kõrvaldamine

- **Start-up Estonia:** suure kasvupotentsiaaliga ettevõtete ellukutsumine.

3. Investeerimisalane tegevus

- **SmartCap:** Eesti riskikapitalituru arendamise kaudu Eesti idufirmadele kapitali pakkumine.

Mis on energiaühistud ja – ühingud?

Energiaühistud ja energiaühingud

Energiaühistu – kogukondlik ühistegevus, mille peamiseks eesmärgiks on toota, jaotada ja müüa oma seadmete kaudu oma liikmetele elektrienergiat ja soojust omatarbe katmiseks, kulude vähendamiseks ja parema elukeskkonna loomiseks.

- Organisatsiooni loojaks: kogukond
- Eesmärk: kulude optimeerimine; varustuskindlus ja julgeolek, piirkonna konkurentsivõime tõstmine „raha jääb piirkonda“.

Energiaühing – kogukondlik ühistegevus, mille peamiseks eesmärgiks on ühisinvesteeringud elektrienergia ja sooja tootmisesse tavapärase investortegevusena tulu saamise eesmärgil.

- Organisatsiooni loojaks: ettevõtte
- Eesmärk: kogukonna kaasamine nõusoleku saamiseks; lisainvesteeringu kaasamine; kogukonnal – tulu teenimine.

Energiaühisus – energiaühistu ja -ühingu koondnimetus.

Energiaühistute peamised tegevussuunad:

- Elektrienergia tootmine ja oma tarbijatele jaotamine
- Soojuse tootmine ja oma tarbijatele jaotamine
- Elektrienergia ja soojuse koostootmine ning oma tarbijatele jaotamine
- Võrku müümine ja teiste tarbijate varustamine
- Tarbimise suunamine
- Hoonete rekonstrueerimine ja renoveerimine
- Kogukonna energiateadlikkuse kasvatamine
- Ühistegevuse arendamine
- Prosumer'ina toimimise promo – teadmispõhine turism

Energiaühistu loomise eesmärgid

(teiste riikide kogemusel)

Kogukonnale

- energiaarve vähenemine ja sõltumatus energiahinna kõikumisest
- pikaajaliselt energiahinna teadmine ja kulutuste tõhusam planeerimine
- otsene majanduslik kasu: investeeringud, dividendide teenimine
- hoonete ja eluasemekvaliteedi tõus läbi renoveerimistegevuste
- kogukonna kaasatus ja ühistegevus

Kohalikule omavalitsusele / ettevõttele

- odavam, varustuskindlam energia
- tööhõive suurenemine
- piirkonna majandusliku aktiivsuse tõus
- piirkonna arendamiseks investeeringute lisandumine
- piirkonna atraktiivsuse tõus – elanike arvu kasv, maksutulu kaasatus
- elukeskkonna ja eluasemefondi kvaliteedi paranemine
- elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõus

Energiaühistute loomise eestvedajad

Linnades tiheasustusega alad

- korteriühistu
- asumiselts
- teadus-tööstuspark
- Kinnisvaraettevõte

Maal hajaasustusega alad

- kohalik omavalitsus
- talupidaja
- metsaühistu
- väikesaar
- kinnisvaraettevõte

- Virtuaalne energiaühistu

Energiaühistute organisatsiooni mudel:

- Tulundusühistu
- Mittetulundusühistu
- Usaldusühing
- Seltsing
- Ettevõtte – OÜ; AS
- Kogukond- ühisus, kellel on juriidiline esindaja
- Koostöökokkulepe erinevate juriidiliste isikute vahel

Energiaühistute liikmeskond

- kogukond – kohalikud elanikud
- korteriühistu
- kohalik omavalitsus (koos allasutustega)
- kohalik ettevõte
- toorme pakkujad – biomass sh puit, hein, sõnnik
- jaotusvõrgu ettevõte
- tehnoloogia pakkuja
- investor

Organisatsiooni struktuur:

- **suletud liikmeskonnaga:** energiaühistu toimimismudel on ülesehitatud kindlale tarbijaskonnale; osapooled ja võrgud on paigas.
- **avatud liikmeskonnaga:** energiaühistu liikmeskond on kergesti optimeeritav, piiranguid pole seatud.
- **piiratud territooriumil:** ühistu tegevusala on piiratud hoone maht (KÜ), haldusüksuse (KOV) või võrgu territooriumiga või looduslike tingimustega (väikesaar).
- **territoriaalsete piiranguteta:** ühistul territoorium hõlpsasti laiendatav või puudub (virtuaalne energiaühistu)

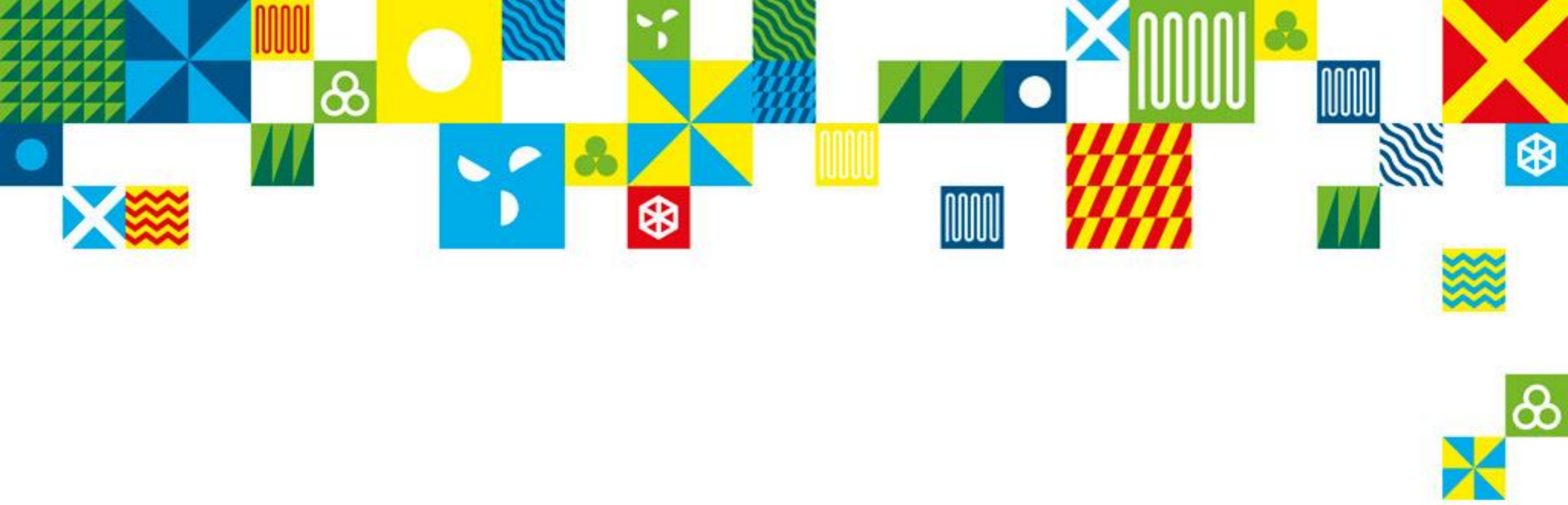

Energiaühistu loomisel olulised küsimused:

- Milles ja kuidas avaldub energiaühistu majanduslik äratasuvus?
- Mis on loodava energiaühistu konkurentsieelised?
- Milles avaldub energiaühistu sotsiaalne panus ja väljund?

Energiaühistute loomise võimalik kasu?

Võimalik kasu? Kas ainult majanduslik?

Lõpptarbijale

- Väiksem energiakulu = võimekus investeerida enam elukeskkonda = parem elu.
- Võimalus tegeleda põhitegevustega = tööviljakuse kasv.
- Tarbimise planeerimise võimalus = säästva eluviisiks motivatsioon.
- Energiasõltumatus ja omanikutunne.
- Hind pikaajaliselt prognoositav.

Majanduslik

- Iga konkreetne juhtum sõltub ikkagi tailor-made äriplaanist ja – mudelist.
- Uued ärivaldkonnad ja teenustepaketi laienemine.
- Majandussektorite vaheline riskide maandamine.

Miks just täna on mõistlik mõelda energiaühistu loomisele?

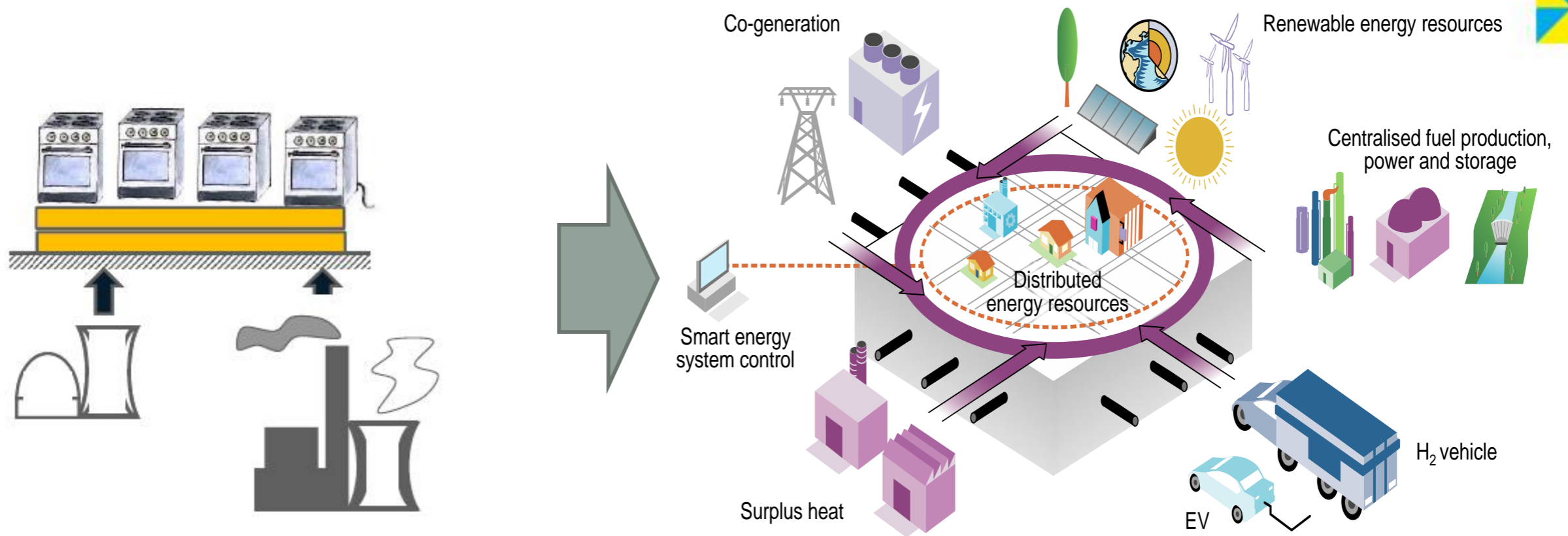

Energiamajanduse trendid:

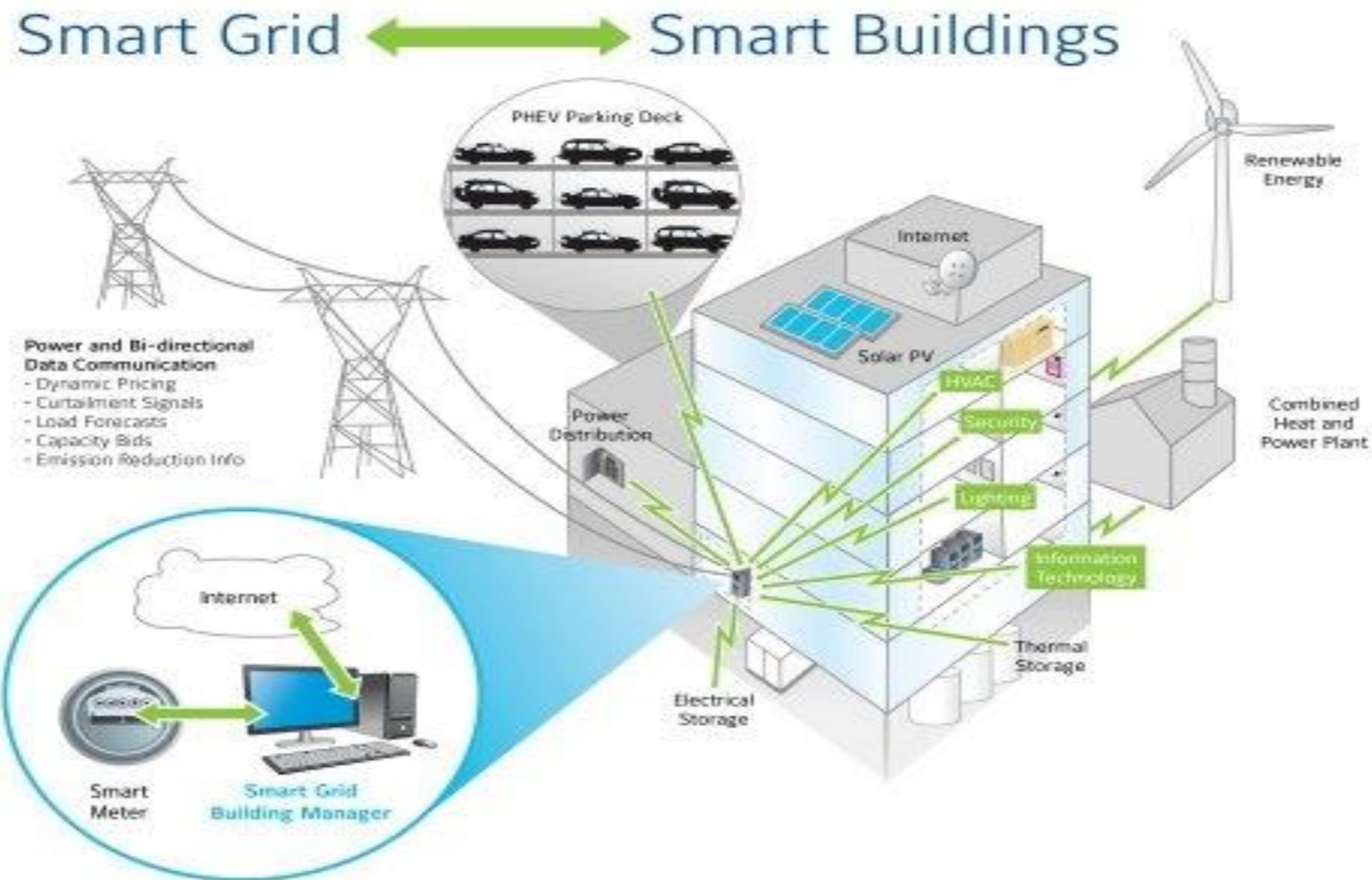
- Energiatarbimise kasv
- Ühesuunalise energialiikumise muutumine kahe-suunaliseks
- Tootjapõhisest struktuurist tarbijapõhiseks
- Kogukonnapõhise mikro- ja väiketootmise kasv
- Taastuvenergia mahu suurenemine
- Võrkude juhtimise ja haldamise muutus - süsteemi keerukamaks muutumine
- Uute teenuste ja profiiliga ettevõtete sünd – „elekter kolib internetti“; tarbimise suunamine

Energiasüsteemi muutumine

Smart grid ja Smart homes

Milleks energiaühistud just täna?

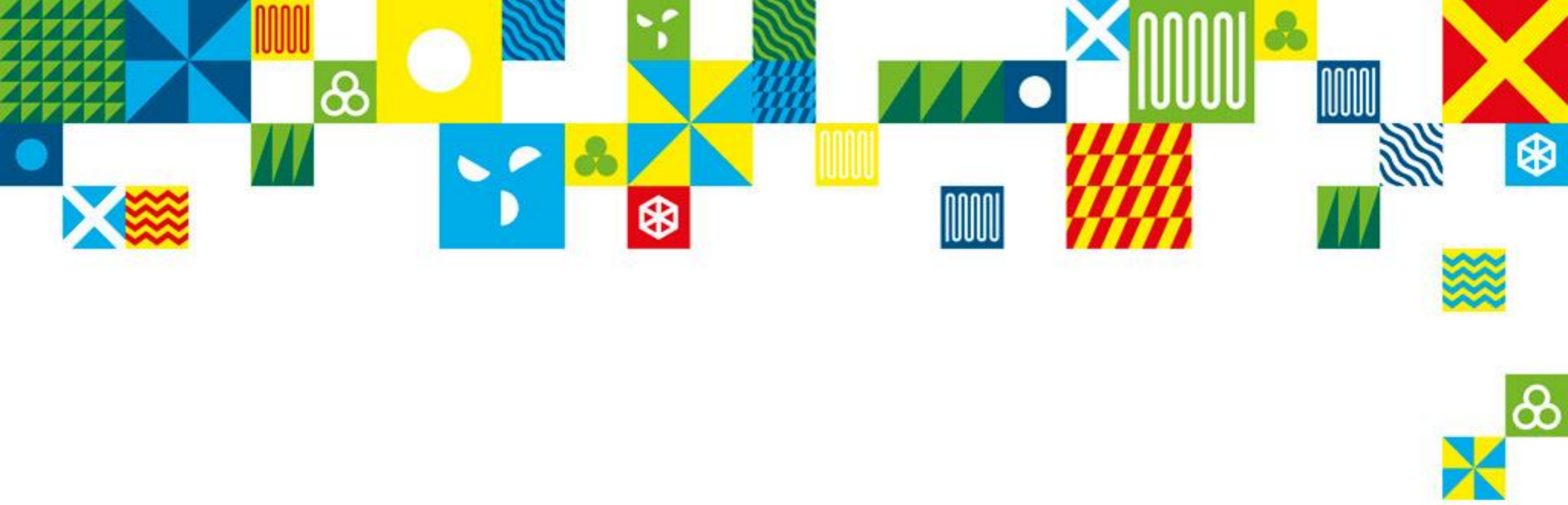
Mured

- **KULUKUS:** madalad sissetulekud, kuid jätkuv elektrihinna kasv; kõrged küttekulud piirkonniti
- **KVALITEET:** seadmed-võrgud 20. sajandist
- **KÄTTESAADAVUS:** soojus ei ole kõigile tagatud
- **JULGEOLEK ja SÕLTUMATUS:** Maailma poliitiline olukord

Rõõmud

- **ÕHINAPÕHISUS:** üha hoogustuv kodanikuühiskonna tegevus ja kogemus ühistulises tegevuses
- **NUTIKAD VIDINAD:** tehnoloogiate areng
- **ÖKONDUS ja VÄIKETOOTMINE:** tagasi juurte juurde nn naturaalmajandus
- **TÕESTATUD KOGEMUSED:** teiste riikide praktikad

Mida on energiaühistute loomiseks täna Eestis tehtud?

Senised tegevused EÜ asutamise soodustamiseks:

Riiklikul tasandil:

Teostatud erinevad uuringuid, juhendeid, analüüse

- „Energiaühised Eesti õiguskorras“ (Advokaadibüroo Glimstedt; ITL tellimusel, 2013)
- „Tuuleenergia ühistu – ise toodame, tarbime ja müüme elektrit teistelegi“ (ETA; 2013)
- "Kaugkütte energiasääst" (Arengufond, 2013)

Korraldatud on: sündmuseid

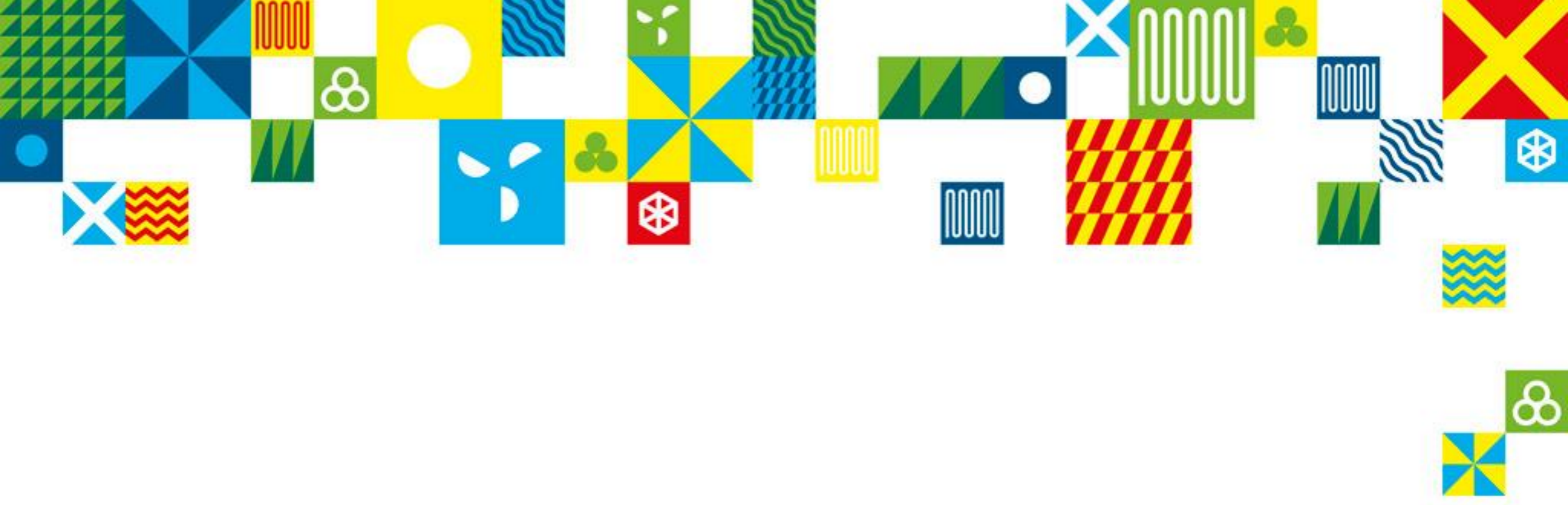
- IV Energia aastakonverents „Uued ja nutikad energiaprojektid“
- Seminar: „Energiaühingud – uued võimalused investeerimisel energiamajandusesse“
- Arvamusfestival 2013: „Kulud tuludeks – energiaühistud“.

Teavitust: Trükised, artiklid

Kogukonna tasandil:

- Ressursside ja küttesüsteemide uuringud
- Läbirääkimised erinevate osapooltega
- Partnerite otsimine
- EÜ tegevust koordineeriva organisatsiooni loomine
- Üksikutel juhtudel läbimõeldud protsess ja projektijuhtimine

Eesti Arengufondi algatatud Energiaühistute programm ja arendatavad tööriistad

Energiaühistute programm:

Algatatud Eesti Arengufondi eestvedamisel 2013. aastal.

Eesti Arengufond veab energiaühistute initsiatiivi selleks, et:

- **Koondada ja jagada teadmust** energiaühistute loomise võimalustest.
- **Jagada informatsiooni** läbi laiapõhjalise teavitustegevuse näitamaks erinevaid valikuvõimalusi ja motiveerimaks otsuste tegemist.
- **Kaardistada ja analüüsida** energiaühistute loomise ja arendamisega seonduvad erinevad mõjud riiklike arengustrateegiate ja õigusliku keskkonna kaasajastamiseks ning jätkutegevuste algatamiseks.
- Aidata **kaasa esimeste energiaühistute tekkele** läbi koostöö korraldamise ja finantseerimisalaste võimaluste tuvastamise.
- Kaasata läbi rahvusvaheliste koostööprojektide elluviimise **teiste riikide ekspertteadmist ja rahvusvahelist rahastust.**

Energiaühistute programmi eesmärk:

- initsiatiivi loomine ja programmi tegevuste koordineerimine ning
- initsiatiivi vahendamine ja hoidmine ettevõtlus- ja avaliku sektori vahel.

Eesti Arengufondi Energiaühistute Programm

Energiaühistute loomise võimalustest teavitamine

- Targemate initsiaatorite ettevalmistamine
- Faktide kogumine ja analüüs – uuringud
- Kommunikatsioon

Energiaühistute loomise soodustamine

- Initsiatiivide pilootimine ja mentorlus
- Parimate mudelite leidmine ja mastaabi arendamine
- Veebipõhise nõustamise pakkumine: Tööriistakast: kalkulaator, ressursid, teenuste disain, crowd-funding
- Võrgustumisele kaasa aitamine

Teavitustegevused

Eesmärk:

- Rohkem energiaühistute initsiatiive
- EÜ loomisele kaasaaitavate osapoolte motiveeritus ja koostöö
- Avalik diskussioon

Tööriistad:

- Läbimõeldud ja seostatud sihtgrupipõhine teavitustöö – sündmused
- Kommunikatsioonitegevused: energiaühistute veebileht, ideekonkurss, meedia
- Uuringud

Uuringud

Eesmärk:

- Energiaühistute ja ühisuste ellukutsumiseks erinevate riiklike ja erasektori finantsmeetmete analüüs ja pilootimine
- Kaardistada Eestis energiaühistute tekkimise potentsiaalsed mõjud Eesti majandusele ja ühiskonna liikmetele
- Selgitada, kas ja missugused õiguslikud takistused eksisteerivad energiaühistute tekkeks ja toimimiseks
- Selgitada välja energiaühistute parimad toimimismudelid EÜ initsiatiividest reaalseste energiaühistute loomiseks

Tööriistad:

- Finantsmeetmete uuring ja prototüüpimine
- Energiaühistute loomise sotsiaalmajanduslike mõjude ja regionaalpoliitiline uuring
- Õigusmõjude uurimus Energiaühistute mentorprogrammi raames
- Potentsiaalsete energiaühistute initsiatiivide kaardistus

Energiaühistute Mentorprogramm

Tulemusel:

Osaleja jaoks:

- Teadmised ja oskused energiaühistu loomiseks
- Vajalikud alusmaterjalid koondatud: valideeritud äriplaan, kokkulepe kogukonnaga, otsus tehnoloogia osas, alusmaterjal ja teadmine alginvesteeringud saamiseks.
- Kuulumine koostöövõrgustikku – kogemuste jagamise võimalus.
- Edasine pilootprojekti staatus.

Otsustajate jaoks:

- Energiaühistute võimalikud mudelid ja arengupotentsiaal.
- Reaalsed pilootprojektid ja loodetavasti ka edulood.
- Sotsiaalmajandusliku mõju analüüs
- Õigusaspektide ettepanekud

Tööriistad:

- Case-study põhine aastane mentorlus neljas valdkonnas: juriidika, finants, tehnoloogia, kogukonna kaasamine.
- 4 töötuba EÜ juhtumite esindajatele, ekspertidele ja põhipartneritele: progressi hindamine, kogemuste vahetamine, individuaalsed kohtumised ekspertidega
- Seminar: avalikkusele sept 2015
- EnLife platvormi testimine

Energiaühistute loomise Tööriistakast

Eesmärk:

- Energiaühistute loomisel otsuste tegemiseks vajaliku algandmed ja juhised on kõigile kättesaadavad.
- Arusaamine energiaühistu loomise vajalikkusest ja protseduurist on lihtsustunud.
- Investeeringute lisandumine valdkonda ja finantsvõimekus kasv.

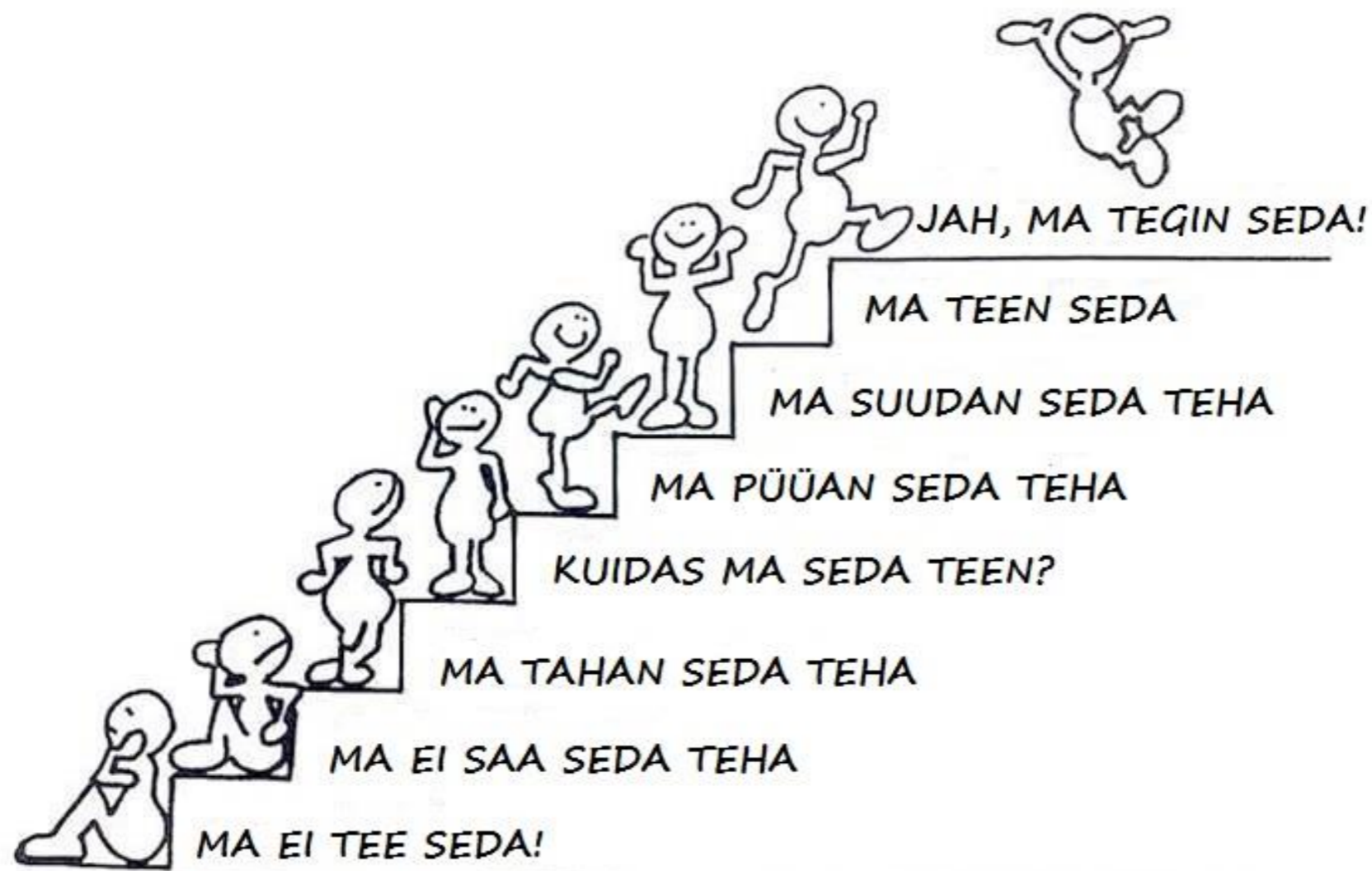
Ülesehitus: on 4 platvormist koosnev veebileht, mis arendatakse välja järk-järgult.

Tööriistad:

- **Kalkulaator:** on rakendus, mis erinevate andmeväljade täitmisel annab esmase hinnangu elektri ja/või soojuse tootmise võimalikkuse ja kasu(m)likkuse osas.
- **Ressursside andmepank:** on kaardirakendus, millel on kuvatud erinevate kihtidena erinevate ressursside kättesaadavus ja kasutatavus.
- **Interaktiivne juhend:** on teeviitadena toimiv veebipõhine nõustamissüsteem
- **Rahastamisplatvorm:** on keskkond, kus osapooled saavad tutvustada energiavaldkonna projektiideid ning esitleda neid lisarahastuse saamiseks.

Kas olete valmis energiaühistuteks?

MISSUGUSELE ASTMELE OLED SINNA TÄNASEKS JÕUDNUD?

allikas: Facebook

AITÄH!

Kristiina Sipilgas

Eesti Arengufond

kristiina.sipelgas@arengufond.ee

